

44

הברתילו והפלזל

SELL
DISSERTATIO PHILOLOGICA,

De

GUARDIA DAVIDIS

Quam,

Consensu & Suffragio Amplissimæ FACULT. PHILOS.
in Regio qvod Aboæ est Lycéo,

PRÆSIDE

VIRO CLARISSIMO

Dn. M. DAVIDE

POESIOS PROFESSORE ORDINARIO,

Candidæ bonorum censuræ submittit

JOHANNES FLACHSENIUS,
JUNIOR,

In Auditorio Majori horis ab octava matutinis
ad diem 23 Junii Anno adsertæ salutis
M.DC.LXXX.X.

Exc. apud JOHANNEM LAURENTI WALLIUM,
Regiae Univ. Typogr.

αλεπίδων
αλεπίδων

αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων

αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων

αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων

αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων

αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων

αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων αλεπίδων

In] Disputationem
Percivimii & Literatisimii
DN. JOHANNIS FLACHSENII,
JUNIORIS,
HISTORICO-PHILOLOGICAM,

Vilia cui sordent, sordent cui trita) per or-
bem,,
Cum doctis tractat dogmata rara viris.
FLACHSENIO tam *Roma* vetus doctissima fandi,
Gracia quam linguam Palladis arte polit;
Callet *Idumaeis* itidem sua promere verbis
Sensa animi, Tandem præmia magna fe-
ret.

*Amico prorsus animo, sed festi-
nanter*

ANDR. WANOCHIUS,
Phil. Pract. & Hist. Prof.
Acad. h. a. Rector.

Ad

Ad eximium

DN. JOHANNEM J. FLACHSENIUM,
De materia nobili à se elaborata docte & pro more
solito nervosè differentem:

Laude vehendus eris Flachseni docte satelles
Palladis, heus Musis gaudia multa paras,
Dum vigili properas cursu conatibus atq.
Parnassi immensis culmen honoris adis.
Rara est materies de qua nunc differis; ergo
Applaudet cœptis Pallas amica tuis.
Estque in procinctu tua tempora cingere lauru
Ut studiis veniant præmia digna tuis;
Sic patria exultet, cuius mox usibus, aptum
Te facit ingenio moribus & celebrem.

Hæc pauca occupatissimus gratulabundus
tamen scripsit
JOHANNES FLACHSENIUS.

Ἐς Διάλεξιν ἐλογιμωτάτην, τῆς τὴν Εὐγένιαν τὴν Καλοκαγαθήν
Διαν καὶ Σοφίαν Φαιδρίμ
Κυρ. ΙΩΑΝΝΥ ΦΛΑΧΣΗΝΙ' ΟΥ
τῆς Νεώτερες,
Σύγχαρημα.

Aργυρείς, χρυσᾶς τε Φλέβις καὶ ἔντερα γάιας,
Καὶ Κορνῶν πρόνες, καὶ ἔγκαπτο σπλάγχνα Μετάλλων
Ιχνέουσνι ἔοικάς μις ΦΛΑΧΣΗΝΙΕ Φίλε,
Τάυτη τῇ Διατελεῖ Σε τῆς δεζιόγητο
Καὶ περινοίας, Σωφροσύνης τὸντας ἀκάμαντο
Γρώμην, Νῦν Θυμὸν τέτον καὶ Σοι Διάνοιαν
Ἄνδρανέτω τε περιτταῖτω ὁ Οεός ὅπλι πολλοῖς,
Θεῖς ώντες Δόξαν τε Πρέπον τε καλόν τε κλεός Σε!
Αὐτοσχεδίας, ἀκεραιώς δὲ συγχάρει καὶ ἔνχεται

SIMON PAULINUS.

DUCE ET PRÆVIO CHRISTO,
SECTIO PRIMA,
§. I.

TN tractatione argumenti alicujus philologici, circa initium, sollicitudinem nobis injungunt illius Doctores studii, eam, qvæ est de genuina investigatione significationis vocum, tam primitivarum, qvam derivatarum, præ- primis earum, qvarum causa suscipitur opera & instituitur, idque non sine ratione, siquidem & legenti eadem multum fœneret lucis, verborum etiam intelligentia, teste eruditorum choro, eruditionis existat principium. Idcirco, quoniam id voluntatis mihi accessit, hocce exercitio, germanam *Creti* & *Plethi* ut traderem interpretationē, cum in sacra pagina loco non uno occurrant; ē re mea esse video, siquidē etiam id ipsum, in accurata rei alicujus enodatione, constanter, legitimæ methodi exigant regulæ, natales harum vocum, seu formam expendere radicalem, ceu isto modo, in hoc & similibus argumentis famigeratissimos quosq; viros plurimum dusudasse, inq; diversas simul, nec rei satis convenientes abiisse sententias mihi non est ignotum. Fatoe quidem impar humeris meis hoc esse onus, qvum tacite mihi omnia penitanti, occurrit cum à parte rei, materiae perspecta gravitas, quæ multos, illosque non de fece vulgi, viros delaslaverat, tum à parte propria, intellectus imbecillitas, viriumq; explorata infirmitas, quæ me ali-

quantulum suspensum tenuere , adeò ut heic , quod ipsi Bar Kippuki quondam in funere Rabbena, lessus erat, ex facili possem usurpare: Si cedros flamma corripuit, quid faciet de hyssopo prodeunte de pariete? si Leviatan hamo captus est, quæ erit fortuna piscium in paludibus? si in torrentem exundantem cecidit hamus quid facient aquæ lacunarum! Atque adeo si propositi hujus thermatis vis & dignitas, maximos pro lubitu fatigaverat Doctores, quanto magis me levioris armaturæ, ex arbitrio suo, torquebit militem? At quæcunque se sors offerat, illa tamen, quæ ex ipsius textus originalis exhausti *συνείσαι*. fretus una clarissimorum virorum autoritate, intrepidè proferre sustineo, tum asleverare, duos hos dictos titulos, quantum etiam colligere licuit, ex diligenti & accurate inspectione nigri simul ac rubri, h. e. ex omnibus quæ textum sacrum, unde heic subsidium expectamus, antecedunt & conseqvuntur, ratione suæ originis hebræos esse.

§. II.

Primi quidem ratio, utpote certi & constantis, planior est quoad formam sui radicalem genuinam, scilicet deducenda אֶת, cuius radicis significaciones distinctas, pro vario iuo positu, Lexicographorum aliorumq; abundantanter laudabilis suppeditabit industria, significat enim in Kal cæcidit, scidit, amputavit, in Niphal venit nomine excisionis, ut videre est Num. 15: 30. *excindetur anima eius e medio populi.* ubi נִכְרָתָה secundum Ligthfoot: ut illud heic ex occasione judiciis Doctorum submittam, vindictam sonat per manum Dei, non vero, ut plurimi arbitrantur, excisionem à cætu publico, per censuram Ecclesiasticam, cuius rei frequentissima in S. S. occurrit memoria; & hinc Canonistarum Ebræorum nata phrasologia,

3

logia, cum aliquem ob perpetratum delictum, judicarent
reum excisionis scil. si hoc fecerit ex presumptione, reus est ex-
cisionis, si vero ex ignorantia, tenetur ad sacrificium pro peccato.
vid. Excell. Lighthof. hinc etiam כְּרֻתָּה repudium vel
rescissio conjugii Esa. 50: 1. Scèpè quoq; in unione reperi-
tur cum nomine fœderis בְּרִית, sive implicitè sive expli-
citè, redditurq; per pangere ut Exod. 34: 27 כְּרֻתָּה בְּרִית
i. e. pepigi tecum fœdus, vel percussi fœdus, quasi di-
cas scindere, quippe Judæis in sanciendis fœderibus ritus
erat peculiaris; mactabant enim pecus quoddam plerum-
què juvencam, quam in duas secabant partes & per seg-
menta διχοτομία dicta dividebant in perpetui signum fœ-
deris, quo secandi genere Judæis frequentato, justitiæ
suæ evidentissima pro stare voluerunt documenta, ut quem-
admodum pecus istud mactatum, in partes divisum
fuit, ita ille qui juramentum in contractu fœderis elicatum,
violaturus esset, divideretur; alias in ejusmodi animan-
tium dissectione, Judæis triplex observatus est finis, fœde-
ralis, symbolicus, & sacrificialis. Ad primum Rasschise-
quentia notat: mos pangentium fœdus erat dividere pe-
cus & transfire per dissectas partes ejus, porro lampas i-
gnis transiens inter segmenta erat legatus divinæ maje-
statis. Queis præterea loca accedunt parallela. Gen. 15. v.
9. 10. 17. 18. Cum Abraham vitulam triennem in duas disse-
cuisset partes, postea lampas ardens transiisse inter segmen-
ta dicitur. Sic quoque habetur apud. Jer. 34: 18. Ad hoc pari-
ter aliarum nationum in confoederationibus ex καινοζηλια
alludunt mores: Ita Macedones patrio ritu, fœdus quod
sanctissimum haberi voluere, iniisse traditur, ut panem
gladio divisum uterq; libaret. Virg. etiam lib. 8. Æneid.
refert quod cæsa porca silice, pactum confirmabatur, dum
canit

Stabant & cesa jungabant fæderis porca.

Verum hæcce allata, ut ad alium videantur collimare scopum, vñsum tamen est non infrugiferum, illa heic adducere. hac de refusius consuli possunt Lexcographi. Cl. Castellus, Robertson. Pagnin. &c.

§. III.

Excessis sic significationibus præcipuis, radicis ^{תְּבִיבָה} expendamus altius plurimorum hac de re auctorum sententias à se invicem non in diversum abeuntes. Exstiment nonnulli, hoc nostrum כְּרֹתִי, quod fuerint quasi כְּרוֹתִים præcifores suorum verborum, adeoq; summi consiliarii, seu præcipua pars Synedrii, cuius sententiæ auctor est רַלְכָג. sed quis non videt hoc carioso stare fundamine, cum ista denominatio, à re tam inani & minus congrua, foret petita, quasi dicti fuerint consiliarii tales, qui verba sua præsciderint nimia festinatione, qui derivandi modus hanc affert absurditatem, ac si Germani aliæq; gentes, suos appellarent Consiliarios *Die männer von abgebissenen morten*; quæ illatio plane ridicula ut & futile. Quod attinget ad id, illos Consiliarii functos fuisse officio, partemq; constituisse præcipuam Synedrii, dicimus nequaquam hoc vero simile esse, siquidem Synedrium à sacerdotibus Levitis atq; Israelitis constituit, ut docet Maimonides in Sanhedrim cap. 2. hi verò Palæstini, vix Israelitæ fuerunt. Alii vero, ut Pineda (de rebus Salomonis) & Marcus Marinus Brixianus in tractatu de Arca Noæ putarunt nostros Ceretæos sic dictos fuisse, quod licitorum more cum opus esset, noxios cœderent & interficerent, atq; inde à nonnullis rete appellative redundunt interfectores & perditores, robur suæ assertionis petentes ab ipsa etymologia nominis Crethi, cum

3

cum derivetur ἄνθη, quod proprie cædere significat, quæ derivatio indigitare illis viſa est cæſores noxiorum.. Verum nechæc assertio satis solide se profert, Scil. incongruum est assignare illis lictoris officium, qui vere reperiuntur in sacro codice inter præcipuos Davidis numerati ministros, & ipsi coronationis actui Salomonis , jubente Davide, adhibitos i. Reg. i. v.32. 33. 38. 44. præeunte illis Bennaja gguardiæ Generali, adeoꝝ nullus est sapor neꝝ odor in hac expositione, ut verbis utar Aben Esræ.

Sunt deniqꝫ qui arbitrantur illos Crethi ab insula appellari Creta, hodie vocata Candia, in confinio maris mediterranei sita, quia rex vetustissimus Minos inde in Palæstinam cum fratribus profectus Æaco & Rhadamanto, coloniam deduxerit, cuius asserti firmitatem videntur tueri voluisse 70 interpretes, qui vocem hanc in quibusdam occurrentem scripturæ locis, per κρῆτας Cretenses reddidere, quasi ex Cretâ orti fuerint inſulâ, defendantे hanc eandem sententiam Menochio, qui sequentia pro illa adducit; si dicamus inquit eos à Cretensibus duxisse originem, consequens etiam est, ut inde nomen habuerint, nec admodum distant inter se voces κρῆτες & Cerethi, præsertim cum videamus frequenter in nominibus propriis, non parvum incidere imperiti vulgi longâ usurpatione, discriben-

Ast nihil facit pro illis Menochii defensio, cum nitatur hac falsa hypothesi quasi id non amplius sit in disputacione Cretheos origine esse Cretenses; verisimilius mihi videtur una cum Clariss Bocharto, si alterum ab altero deducendum ad nutum Menochii, cum Cretensibus antiquiores sunt Philistæi, Cretenses id nominis potius à Philistæis mutuatos fuisse quam Philistæos ab illis. Quod ad LXX. Interpretum sententiam, à Cretâ id nominis pronatum affirman-

tem, tanta est infirmitatis illa, ut nec ruinam minari ne dum accelerare nostræ queat positioni, quod inferius de industria monstratum dabimus.

§. IV.

Pensitavimus jam sententiarum divertia circa nomen *Creti*, operæ pretium erit pauca in medinm proterre qvæ ad denominationem ipsius *Pletbi* faciunt. Quidam accipientes vocem *Pletbi* appellative, eam deducunt à פָלֶת, quod defendere & liberare significat, cuius dogmatis patronus est Castellus in lexico heptaglotto. Alii derivant hoc *Pletbi* à rad. פָלַט per Theth. quæ in Kal denotat effugit evasit, in Pih. evadere fecit eripuit liberavit, quod nunc nominasse sufficiat. Nonnulli volunt hoc nomen deducere esse à נְלֵד mirus & admirabilis fuit, vel ut Castellus vertit mirificatus est supra naturæ cursum & mentem hominum. Alii rursus putant derivari hoc à נְלֵד quod dividere & separare significat, sive secandi & mandandi munus hac Etymologia indigiterur, sive turbas sub movendi, & aditum regi, obvios repellendo & quasi dividendo, aperiendi, ut loquitur Menochius lib. I. de republica Hebræorum, sive quia in Niphal denotat separatum fuit, tanquam eximum & excellens quid, dicti fuerint quasi milites selectissimi. Nos singulis accuratius expensis, in sequentibus, cuinam harum proxime conveniat nostrum hocce *Pletbi*, probabiliter declarabimus. Sunt etiam qui hac significatione non contenti, tradunt *Pletbi* esse nomen patronymicum, seu certæ alicujus familie Ebræorum, fundamentum assertionis suæ petentes ex Num. c. 16. v. 1. & 1. Paral 2. 33. Sed & ii denique existunt, qui autem hoc esse nomen gentile. Quicquid tamen fiet, dicimus illud ratione commodissima deduci posse à נְלֵד se-

parare

parare cum illa deduc^tio vocis s^epius indigitat^e, proxi-
me accedat ad flexionem istius verbi genuinam.

§. V.

Nunc vero prædictarum radicum verborumque,
antequam illa penitus rejiciamus, lubet lustrare
emphasim & acceptiones, num aliquid ponderis vel de-
trimenti nostræ superaddant assertioni Qui à פְלֵתָה af-
firmant hoc *Plethi* natum esse, hac nituntur ratione, ex i-
psa vocis etymologia desumpta, quod fuerint quasi defen-
sores & liberatores, qui innocentes tuerentur in judicio,
quemadmodum ex adverso *Creti*, uti superius innotuit,
noxios cæderent & castigarent, ita ut tam penes hos *Plethi*
quam illos *Creti* executio fuerit justitiæ, quippe quæ in duo-
bus istis consistat, facinorosorum & noxiorū coercitione ac
suppliciis, innoxiorum vero defensione ac immunitate.
Ast superius rationibus evictum est non contempnendis, hoc
denominandi, genus eâ quâ prodit fronte, neutiquam ex-
cipiendum esse, ideo quod volubili hac fundetur ratione, ac si
Creti & *Plethi* fuerint instar lictorum Romanorum. Acce-
dit & hoc quod à notatione nominis infirma ducuntur
argumenta ut sonat canon logicus, ex quibus tamen non
sequitur, nomina nullas suppeditare concludendi rationes;
dicit enim Plato: primi ad cognitionem gradus sunt ονο-
μα καὶ λόγος. Dispiciendum ergo ut notatio nomini sit
adæquata, & rem dextre explicet, ex ipsis lingvæ funda-
mentis, cum judicio doctorum & genio lingvæ ma-
xime congruentibus, quemadmodum oblervare licet in
nostro *Plethi*, cum derivatur illud à פְלֵתָה non vero à פְלִתָּה.
Quantum ad illos, qui adstruunt hoc vocabulum, cuius non
una vice facta est mentio, deduc^tum esse à פְלִתָּה per id
cimus ipsos non posse nos pertrahere in suas partes, quam-
vis

vis regerant, literas unius organi facile inter se mutari; Id enim nec semper, nec ubique, aut hic obtinet, cum in omnibus nostris locis nostrum Plethi per נ scribatur?

Nec illorum placita, qui omissa hac originatione, tanquem dubia & minus certa, statuminant Plethi hoc ortum suum traxisse א פלא, quod exstiterint admirabiles quasi fortitudine, optimi^{que} milites, ceu volunt interpretum non pauci, vel quasi מופלים במשזהם mirifici & excellentes in factis suis, siquidem obiere munus summi Consiliarii, & membra fuere praecipua Sanhedrim, quemadmodum opinatur Rabbi Levi Ben Gerson; satis tuto arripi posse existimamus, quamdiu commodior deductionis via supereft, tum praecipue quando ratio appellationis arcessitur א Consilio-rum dexteritate, quod superius ineptum judicavimus

§. VI.

Jam inter tot auctorum sententias dissidentes, arduum est a liquid certi affirmare, praesertim cum Lexicographi alii^{que}, ex professo hanc ipsam evolentes materiam, in eruendo formalis ac fundamentali harum vocum significato, non eadem via, nec eodem profecerint successu, eo quod earum origines, diversos in sacra pagina induant significatus, א se invicem haud parum abeunt, ex qua diversitate plerisque doctorum heic aqua hæsit, quippe nihil magis rerum impedit intelligentiam, quam varia vocabulorum significatio. Interea tamen nos illorum seqvimur castra, qui concedunt incunabula hujus Plethi, in נ פל inveniri, dividere & separare vel in Niphah separatum fuit tanquam excellens & eximum quid, quasi dicti fuerint milites selectissimi, quod etiam antea indigitavimus, isto præprimis nisi fundamine, quod probè scil. dispexerint, quomodo, quibus personis, rebus vel actionibus, nominata radix sive pturæ

vox derivata potissimum applicari potuit, quæ applicatio-
nis convenientia, mirum in modum facit ad sensum scri-
pturæ intimius perspiciendum, vocisq; emphasis in ~~scripturæ~~
& pondus inqvirendum, insistimus itaq; isti rationi tamdiu
donec incertitudo aut falsitas ejus demonstretur. Puta-
mus præterea, singulis accuratius expensis, maximè pro-
bable, imo fere certum esse, חַרְתִּי וְפָלָתִי non esse no-
mina appellativa sed propria, eaque vel gentilia utraque
vel minimum gentile כַּרְתִּי & פָלָתִי patronymicum qvod fu-
sius infra debit is stabiliemus firmamentis. Hoc tantum
tenemus circa difficultatem vocum sœpiusculè indigita-
tarum, quod dentur voces, quarum usus in derivatis fa-
tis frequens est, sed radix vel deficit plane, vel si superfit
obscura admodum est ut difficulter reperiatur ceu heic in
Plethi, ubi tamen radicis munus est, suis derivatis non mo-
do *materiale* seu literas, verum etiam *formale* sive significa-
tum communicare ordinariè; unde facile patet, deficien-
te seu ignorata radice non satis dextre judicari posse de-
vera vocis emphasi. Ad hæc licet ex parallelis qua-
dantenus constare queat, de significatione ipsa, tamen
ratio istius appellationis seu derivationis difficilior est
inventu, interdum etiam in abdito latet.

SECTIO II.

§. I.

Postquam nativam consideravimus vocum *Cretbi* & *Ple-
thi* significandi indolem, tanto attendendam magis,
quanto major & evidentior illam inter & rem ipsam, in-
tercedit convenientia, ipsiusque materiæ substratæ natura,
necessitatem interpretationis talis nobis injungit; excipit
nunc illud juxta nostrum institutum, ut præmittamus loca
ista scripturæ, in quibus plena controversia nostra obser-
vantur

vantur vocabula, antequam ad illorum descriptionem nos
 met conferimus ulteriore. Et primò quidem lese nobis
 offert legendum *Cretbi* 1. Sam. XXX. 14. De Amalechitis
 quod vastaverint נֶגֶב הַלְּרָתִי meridiem *Cretbi*. Alibi autem
 nimirum 2. Sam. VIII. 18. recensentur Davidis Ministri &
 Ministrissimi (ut hodie vulgo vocantur) inter quos & nu-
 merantur Bnajahu filius Jojadæ & *Cretbi* & *Pletbi*, seu uti 2. Sam. 20. 23. & 1. Paral.
 18:17. habetur בְּנֵי כָּן - וְחוֹזֵעַ וְחַכְּרוֹתִי וְחַפְּלָתִי Bnaja-
 hu filius Jojadæ super *Cretbi* & *Pletbi*. Sic 2. Sam. 15: 18. enarratur misera Davidis fuga, à facie degeneris filii Absalom-
 mi, cui interfuerunt כל - עֲבָדָיו עֲכָרָם עַל - וְרוּ - וְכָל - הַכְּרוֹתִי וְכָל - הַפְּלָתִי omnes ministri ejus, ambulantes jux-
 ta manum ipsius & omnes *Cretbi* & *Pletbi* 2. Sam. 20: 7. in bellum egrediuntur contra rebellem Seba filium Bichri
 אֲנָשֵׁי יוֹאָב וְחַכְּרוֹתִי וְחַפְּלָתִי זָדוֹק & נָתָן viri Joab & *Cretbi*
 & *Pletbi* & omnes fortes. 1. Reg. 1: 32. 33. 38. 44. ungitur Salomo ex mandato Davidis in Regem Israelis, adquem
 solemne actum descendunt נְתָן הַכְּהֻן וְנָתָן הַנְּכִיא וּבְנֵי כָּן - וְחוֹזֵעַ וְחַכְּרוֹתִי וְחַפְּלָתִי Zadok & Nathan Propheta, &
 Bnajahu filius Jojadæ & *Cretbi* & *Pletbi*. Ezech. 25: 16. Minatus Deus Philistæis ob summa eorundem peccata-
 omnimodam interencionem, tandem hac eleganti con-
 cludit Paronomasiā אה נָתָח וְרוּ עַל - פְּלָשִׁתִּים וְחַכְּרוֹתִי אֲתָּה כָּתִים ecce ego extendens manum meam super Philistæ-
 os, & succidere faciam τὰς Crethim. Nec minorem De-
 us iram per prophetam Zephaniam cap. 2. 5. iisdem mi-
 natur gentibus, quando ibidem sequentia legimus חַוְיָוְשְׁבֵי חַבְלָה חַמְמָה גַּיְן כְּרוֹתִים genti *Cretbim*: quorum locorum ratio est eadem quantum
 ad nostrum propositum.

§. II.

Absolutâ separatâ dictorum nominum consideratione, conjuncta eadem rursus aggrediemur, eorundem dando descriptionem aliqualem, nimirum *Cretbi* & *Pletbi* fuere milites non gregarii, sed à Davide & Salomone in corporis sui custodiam, ex certâ quadam gente aut familia selecti, arcu sine dubio fundâg, peritissimi, mole non necessario gigantea (uti nonnulli volunt) nec numero determinato, aut nobis saltim incognito, quorum sodalitium forte fuere *Githai*.

§. III.

In qua descriptione ratio nostri svadet instituti, ut singula illustremus momenta, ubi quidem observamus in antecessum, Davidis regis Hebræorum prudentiam singularem, in administratione suæ reipublicæ & regni, qui, quemadmodum alias pie suarum actionum dispensabat molimina, ita pariter heic eandem prostatre voluit suam dexteritatem, imperio suo proficuam, dum jubente ratione statut, regni limites imprimis decenti armorum firmavit præsidio, dein svadente regali fastigio, Majestatem suam satellitio regio, seu Guardiâ communire studuit, caute pendens, parum tutam esse dignitatem sine viribus, quamvis quondam, teste Plutarcho, hallucinatus sit Agaficles affirmando, posse quemvis principem & regem sine satellitio regnare, modo sic subditis imperat ut filiis pater, verum ipsi exemplum reponeremus Alphonsi, qui castigatus ab aulicis suis ideo, quod regiae majestatis oblitus, sine satellitibus prodiret in publicum. Facile proinde colligi potest, quam proficia sint regibus & imperatoribus ejusmodi stipatorum ordines. Jam verò ut redeamus ad institutum, & primum datae descriptionis explicemus momentum, dicimus illos *Cretbi* & *Pletbi*, quorum in superioribus

oribus hactenus mentio facta est, militari officio destinatos fuisse, quod dilucide evinci potest, ex locis historicis, in 1. hujus sectionis paragrapho, ubi variae eorum exponuntur expeditiones, & enarrantur munia, cum statu rei militaris apprimè convenientia; egrediuntur enim in bellum, contra rebellem Seba cum viris Joabi, qui fortis erant inferioris, ut videre est ex ipsius textus *α Φεια*; stipabant latera Regis cum fugeret à conspectu filii sui degeneris Absolonis, ex quo & illud ipsorum officium innotescit, quod fuerint satellites; Adhibentur etiam in coronatione ipsius Salomonis 1. Reg. 1:38. quemadmodum hodieque in nostra patria moris est & quidem in solennibus actibus satellites regiae Majestati adiunt, dum eum circumdant ad sua declaranda munia & exercitia, quo solenniori cum pompâ, apparatus, publici ejusmodi actus, celebretur. Ex quibus omnino liquidius patet *Cretbi & Pletbi* munus objisse militare.

§. IV.

Evicto hoc quod milites fuerint, asserimus constanter, neutquam eos fuisse gregarios, seu ex communiori illa caterva undicunque collectos, sed à Davide & Salomone, in corporis custodiam selectos milites, qualis olim erat apud Romanos cohors prætiora, germanicè *des Obersten Fahne, daß Leib, Regimente oder Guardi* dicta; vel apud Macedones cohors amicorum, qvalem stipatorum catervam, Romulus quoque habuit trecentos nimirum armatos qvos *Celeres* appellavit: ipsum imitatus Tarquinius superbus, Consules & Cæsares cuncti post illum, prætorianam fidelissimorum militum cohortem tenuerunt, & præsidia circa latera & celebria urbis loca disoluere. Ulterius quod *Cretbi & Pletbi* non fuerint milites

lites gregarii, inde evinci posse videtur, quia imperio Joabi non erant subiecti, tum enim annumerarentur vulgari bus & gregariis istis, sonant enim verba ipsius textus 2. Sam 20.23. **כָל־הַצֹּבָא יִשְׂרָאֵל** & Joab (erat) ad (super) omnem exercitum Israelis, hi minimè Joabo crediti erant, quippe subjicitur immediate ibidem **וַיְכִיָּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** **חֶפְתֵּחַ** Bnayah autem filius Jojadæ erat super *Cretbi* & *Plethi*, Ergo sequitur nec difficulter illos fuisse ordinis selectioris velut selecta Romanis vocabatur manus neutiquam vulgaris & gregarii. Hæc conditio ac sors illis maxime est congrua, præprimis ob titulum posteriorem, cum *Plethi* deductum sit à פֶלַח seligere. Igitur, quia sint milites selectissimi seu selecta manus, nulli alii officio videntur fuisse aptiores, quam huic honorifico, quod *vices* sustinuerint satellitum Davidis & Salomonis. Fayet etiam nonnemo Politorum, ex professo tradens rationem status Davidici, nostræ huic sententiae, dum sequentia refert de conditione regni Davidis: *Instructum postea regium imperium ministris, formataq; aula.* Joabus filius Zerugæ Campi Mareschallus extitit. Josaphat Cancellarius, Seraja secretarius status, Bennajah Guardæ Generalis declarantur. Zadoc vero, & Comes ærumnarum Abjathar Pontifices facti. Clerum temperavit filiis suis. Eosdem pariter immiscuit custodibus corporis sui. Sic notcere poterat & facere consilia illorum, quorum arbitrio, vita & potentia regia obnoxia erant. Haec tenus ille.

§. V.

PRæterea robur accedit nostræ opinioni in § antecedenti expressæ, ex versionibus antiquorum Paraphrasatum Chaldaici, Syriaci & Arabici, dum plerumq; pro פֶלַח & כָּרוֹז nominant sagittarios & fundibularios, utiq; sic milites

milites. Imprimis vero iudaicarum rerum scriptor Josephus, nobis applaudit, quando hoc hominum genus Davidis appellat satellitium, dum ait, cum hoc idem tractat argumentum lib. 7. antiq. c. 6. Bnajah Jojadæ filium satellitio suo præposuit, & alibi vocat cohortem regiam, quæ à latere regis nunquam discedebat. Ex recentioribus, magna à nostris partibus stat doctissimorum virorum caterva, Mercerus, Grotius, Forsterus, Castellus, Menochius, Drusus, Cornelius à Lap. & præ ceteris Sanctius in comment. ad locum cit. & ad Sophon. 2. 5. quando hæc explicatè pro nostra scribit sententia. Hi scil. Cretbi & Pletbi absq; dubio viri fuerunt, qui & corpore fuerunt robusto, & rei periti bellicæ, & quorum jam esset comperta fides, & quibus regii corporis esset credita custodia, quos nos latino vocabulo Praetorianos appellamus; Græci verò σωματοφύλακες i. e. corporis custodes. Et paucis interiectis. Hoc mihi certum est, aliquid hisce vocibus significari militare; neq; enim aliter dicerentur legiones Cerethi & Peletbi. Deinde has non esse cum reliquis militum ordinibus consulas, sed tantum regiæ custodiæ destinatas, quia aliter parerent potius Joab, qui princeps erat quam Banaje. Deinde hi comitati dicuntur Davidem, cum fugeret à facie Absalon quasi nefas crederent, regem in eo rerum articulo deserere, cuius ipsis fuerat commissa custodia. Hinc liquidius dispalefecit nostros Cretbi & Pletbi, accendentibus tantorum viorum suffragiis eruditis, verissime fuisse corporis custodes Davidis.

§. VI.

His ita se habentibus, nostræ sententiæ non usq; adeo incommodabunt illa Rabbinorum commenta, queis sine omni ratione affirmant r̄s Cretbi & Pletbi fuisse Urim & Thummim

Thumim, in cuius fidem assertionis allegant Rabbi Salom. Jarchi qui in comment. ad loc. 2. Sam. 8. 18. sequentia scribit. *Et Bnajah filius Ibojada (erat) super Cretbi & super Pletbi. Targum Jonatan (sic vertit) & Bnajah filius Jehojada p[re]fectus erat super sagittarios & super fundibularios. At Rabbini nostri dicunt Cretbi & Pletbi esse Urim & Thumim.* Confirmante hoc ipsum ר' in exposit. ad 1. Reg. 1. 38. & ר' i. e. R. David Kimchi, in annotationibus suis ad 2. Sam. 8. 18. Verum in re plana, quæ absq[ue] circuitionibus & ejus modi tortuosis significationibus, expediri potest, non opus est ad fallacem illam Rabbinorum autoritatem, lubrico & arenoso super structam fundamento, recurrere, siquidem jam dudum constat *Urim & Thumim* tuuisse gemmas duodecim, pectorali vestis sacerdotalis incertas, seu symbola quædam, quibus rite adhibitis, Deus convenienter à Pontifice rogatus, de rebus occultis & incertis eventibus responsa daret. Qua de re si lubet consule Pfeiff. in Dub. Vex. & Doct. Warenium in Dec. fusius de hoc ipso disserentes negotio.

§. VII.

Improbata illa opinione tanquam inepta ac inconvenienti, accingimus nos ad eorum explodendas, nugas qui insulse afferentes *Cretbi & Pletbi* existisse consiliarios summos, seu viros synedrii magni; eo quod habuerint verba præcisa, quorumq[ue] Princeps fuerit Bnayah, cui opinioni assensum præbet ר' בְּנֵי dum ait, Et *Cretbi & Pletbi* dicunt Rabbini quod ipsi sint due familiae in Israel. Rabbini nostri explanant quod ipsi sint synedrium & vocant יְהָוָה *Cretbi* quasi præcifices verborum suorum (ie. paucorum verborum) *Pletbi* vero quasi mirificos & excellentes in factis suis: Ast quo minus applausum mereatur ista expositio, quantum

tum video impedimento 1. est conditio Synedrii magni; quod ex mandato Divino peculiari. Num, 11:16. 17. conflatum erat ex septuaginta viris senioribus Israe lis quorum Præses erat Moses, atque sic fuere LXXI, alias numero rotundo septuaginta appellati; jam verò *Cretbi & Pletbi* ut satis ostensum ac probatum est, fuerunt Davidis ministri & Ministrissimi (uti hodie vulgo vocantur) quorum memoria, regum temporibus primum celebratur, cum tamen synedrium tempore Mosis cœperit. Statuit quidem Hieronymus eos fuisse LXX. judices, illis substitutos, quos Moses in deserto legerat: Sanhedrim id est *ouvedes* eos appellarunt. confer Lex, Roberth. sed unde idprobare possit non liquet 2. quod vocati fuerunt consiliarii ac si verba habuerint præcisa, illud superius in sect. 1. est rejectum, cum nitatur illud assertum labili ista ratione, ex prima vocis ipsius impositione seu etymologia erutâ; ita vero usq; adeo non refragor, sed quadatenus concedi posse affirmo illos fuisse consiliarios Regis Davidis, si sumatur vox consiliarii, in significatu famosiori, qvod adhibiti fuerint in consilium de rebus Bellicis, ut notat Pol: in Synopsi Crit.

§. VIII.

Defuncto mihi his curis, reliquum est, quo sensus nostri asserti verior habeatur cū illis agere, qui asleverant *ipsorum officium fuisse quale olim lictorum fuit Romanorum* ut dicit Petrus Martyr. Nec facit qvicquam pro illis, qvæ adducit Menochius lib. 1. de Repub. Ebr. *Quemadmodum apud Romanos lictorum munus erat, non solum consulem v. g. aut alium magistratum, cui ad erant custodire:* sed etiam cum ipse juberet expeditis securibus nocentium cervices ferire, aut virgis cädere, aut in carcerem abducere, ita & apud Hebraeos.

Ex

Ex horum numero illi videntur fuisse, quos ad capiendum Davidem misit Saul, & vulgatus textus apparitores, nuncios & lectores appellat. *Hoc Italice appellamus Sbirri, et Bargetii (rectius Bargelli) qua secunda vox cum Heb.* בָּרֶזֶל BARZEL, *qua ferrum significat, affinitatem habet, quod lectores & apparitores ferro & armis onusti, ut notat Marcus Marinus, incedere soleant.* Ratio sanè sterilis hæc est, argumentari à moribus Romanorum ad Hebræorum mores, ac si idem usu veniat apud Romanos quod apud Hebreos? Qvis ignorat omne simile esse dissimile & claudicare. Distinguenda omnino hic sunt tempora & loca, alius status fuit Regum Israelitarum, aliis consulum Romanorum; non cuilibet accommodandum quodlibet. Neque istud firmo stat tali quod putat laudatus scriptor fuisse Cretbi & Pletbi illos à Saule emissos ad capiendum Davidem, cum sacri textus inspectio accuratior talern hujus loci non prodat sensum, tota sanè lis & controversia pendet, ut supra sect. prima indigitavi, ex falsa illa hypothesi, de radicibus harum vocum ad quas suam referunt originem. Evictum enim est ante in §. 3º hujus sect. & seqq. officium τῶν Cretbi & Pletbi fuisse custodire Regem. Hinc Josephus illos σωματεῖοφύλακας nominavit, quia latera Regis stupabant, & nunquam ab eo discedebant.

§.IX.

Deprehensa sic sententiæ adversæ infirmitate, ductu ipsius descriptionis à nobis prolatæ, probabimus nunc Cretbi & Pletbi non fuisse undique collectos, sed ex singulari quadam gente aut familia selectos milites, & quidē ex certa regione Palestinæ olim כְּרִיּוֹת dicta, velut Anton. Giggejus verit ut habet Opit. in Lexic. Arab. קְרִיּוֹת Krita qui locus succurrit 1. Sam. 30. 14. 16. נַגְבָּה meridies Cerethi, ad

australē plāgam Crethi & 2. Sam. 8.1. vocantur loci istius
habitatores Philistæi qvod patet ex historiæ collatione
Cl. vero Polus in 1. Sam. 30. v. 14. sic commentatur: Ce-
rethæi sunt Philistæi, & est gens vel provincia in Palæsti-
na; moxq; subjungit, quod si ita est, pertinet is locus ad sa-
trapiam Gazæ, quæ omnium maximè vergit ad austrum,
ex hac regione collegit David legiones fortissimas, inde
dictas Cerethim & Pheletim. Textus Ebræus dicit בָּאֵב כְּרֵתִי וְרוֹמָא כְּרֵתִי Daro-
meridies Crethi vel uti Targum habet Arz פָּלְשָׁתִים per terram Philistæorum, id ipsum Syris est Κρίθιον Crith.
aliàs manifeste apparet in propheticis illis locis per Crethi
intelligi Philistæos ut Zeph. 2. 5. Habitantes ad tra-
ctum maris, gens Crethim, verba in fonte sic sonant
חוּ וַשְׁבֵי חָסְנוֹ נָתוֹם רָכוֹ – וְהָוֶה עַלְיכֶם כְּנַעַן אֶרֶץ פָּלְשָׁתִים
væ habitantibus ad tractum maris genti Crethim verbum Do-
mini contra vos Canaan est terra Philistæorum i. e. terra ex-
cidio & internecioni devota, ut olim terra Canaan, cui
accedit locus ex Ezech. c. 25. 16. Eccè ego extendam ma-
num meam super Philistim, & succidere faciam Crethim, &
Disperdere faciam tò residuum portus maris, quia Palæ-
stina tota ad mare patebat suffragante nobis Cl. Bochar-
to. Ubi locus posterior à priori magnam suæ illustratio-
nis vim nanciscitur. Quidam ut Paraphrastes Chald. & a-
lii in hisce locis pro כְּרֵתִים posuere populum peccatorum
seu peccaminorum. Theodotius translatis γένεσις ὀλεθρίας
genus perditionis: Lucas Osiander simili quoq; circa cit. di-
cta Script. utitur expositione. Hieronymus nescio quo
fundamento ad prædicta verba prophetica vertit: Et in-
terficiam interfectores; LXX. κέντρα Cretenses ad Zeph. pariter.
genti Crethæorum το κρυπτῶν, existimavit enim quemadmo-
dum

dum antea notavi in §. 7. *Cretbi* & *Plethi* fuisse 70 judices, illis substitutos, quos Moses in deserto elegerat. videatur Lex Roberth. circa nominum horum radices. Verum hæc diversitas Paraphrastrarum in exponendis locis his propheticis, primariam nostræ vocis significandi vim minime enervant, ne dum evertunt, siquidem allusisse videntur ad actiones & naturam illorum populorum, *quia ipse Propheta eosdem alloquens populos, ex etymologia captat occasionem illis irridendi, inquiens וְהַלְתֵהוּ כָּרְתִּים & excindam Crethi, quasi dicat: Vos Crethim estis interfectores & vastatores re & nomine, ergo vastabimini & interficiemini, eritisque perditæ, cui explicationi à nobis exhibitæ, pondus addit insigne, authoritas Joh. Drusii in lectionibus suis ad prophetas minores.*

§. X.

LXX. Seniores pro Crethim legerunt κρῆτας Cretenses in Isæpius citatis locis Ezech. & Zophon. ubi clausis oculis vel senio confectis textum inspexisse videntur, cum pro gente Cerethæorum *בָּר כָּרְתִּים μάροικαι κρητῶν* Advenæ Cretensiū; atq; sic volunt hos populos ex quibus nos satellitiū Davidis & Salomonis dixim⁹ esse collectum, ē Creta. Insula Græciæ, inter Cyrenæam & Græciam dictâ Hecatompolis oriundos. Verum hæc ita interpretatur Cl. Bochartus *LXX. interpretes in tanta luce cœcutivisse, & ad Cretenses ē Cretâ Insula voluisse referre loca scripturae, quæ pertinere ad Philistæos luce meridiana clarius est.* Et paucis interjectis: sed & LXX. seniores, tanquam recepto errore abrepti in loco Sophon. quem allegavimus, Philistæos pro gente Cerethæorum vocant μάροικες κρητῶν advenas Cretensium, ac si ē Cretâ putaverint illos migrasse in Palæstinam. Concludit tandem: qui errores mihi videntur ex hoc uno fonte manasse quod כָּרְתִּה Creth palæ-

Palæstinæ & פְּרוֹתִים Philistæorum nominem ad Cretam & Cretenses alludit. Cui judicio gravitanti viri & nos acquiescimus.

§. XI.

Scopulis hisce ita evitatis novum nobis offertur periculum & obstaculum in negotio expediendo hocce arduo, quod nunc rationibus probabilibus declinandum utpote in quo res est non nihil operosior, siquidem offendimus Excell. Ligthfot. in hor. suis Heb. Thalm. abire à nobis aliquantulum ciaca hanc vocem exponendā in enodatione loci istius Act. nempe 2. v. II. Dum hoc modo pergit Κρῆτας καὶ Αράβες. Quinam illi Κρῆτας? Quis non illico dixerit, Incole Insulae Cretensis? Sic ipse deceptus olim: at jam dixerim Cerethæi gens Ερεγio Philistea vide ut Græci interpretes reddant per Κρῆτας Ezech. 25. 16. Zeph. 2. 5. Et ratio aliqua firmat eas sic apud Lucam intelligendos loco citato, quia conjunguntur cum Arabibus. hæc ille: At pace dicam tanti viri i. nihil minus quam tales fuisse 70. interpretum sententiam quoniam pro נָא כְּרֵתִים vertunt μίσουσι κρητῶν Advenæ Cretensium, ac si è Cretâ insula fuerint oriundi, quoniam putarunt eos inde migrasse in Palæstinam, unde apparet Excell. Ligthfot. rem ac non tetigisse, dum ita eorum conatur exponere sensum, ut à suo non abeat in diversum. 2. Observatu digna quæ ad hunc notavit locum Doctiss. Polus in synopsi sua Criticorum, quod Cretes (de quibus agitur Act. 2. v. II.) sit pars πν' cuius mentio fit Gen. 10: 2. Javan autem in Hebræo, Græcia nominatur, hinc Jevanim Græci & Iones. videsis Polum p. 116. unde etiam ex ejus sententia mare Ionicum. Atque sic perspicuum est, prædictos τοὺς κρῆτας originem suam debere Græciæ Insulæ Cretæ, quam opinionem nobis cum tenet Cl. Leusden. in Lexico suo onomast. quos existimo parum aptos fuisse corporis custodiæ cum fuerint

rint γαστέρες ἀργαλλαὶ, ventres pigri Tit. 7. 12. Nec arbitror illud esse ponderis alicujus, argumentari ex eo quod Cretes conjunguntur cum Arabibus eorundem patriam contiguam esse Arabiæ, conjunguntur namq; in eodem capite multæ regiones, longè tamen à se invicem dissitæ.

¶ XII.

Nunc, quantum video, monet ordo ordo ut asleveremus firmiter, ex illis quæ jam dicta sunt כרתים &esse nomina gentilia, & certæ quidem regionis Philistææ; tum vero quid obstabit quo minus פלתי ex certa quadam gente & familia ortos esse statuamus, quandoquidem par parium sit ratio, ex quo affirmare sustineo, Plethi esse nomen patronymicum alicuius familie Hebræorum, ab aliquo forte deductum qui פلت dictus sit, cum nominis hujus memoria bis in sacra pagina celebretur, Num. 16. 1. 1. Par. 2:33. Et puto fieri potuisse hosce Davidis & Salomonis satellites, ut initio à loco Palæstinæ, aut à familia unde fortè fuerunt orti, nomen acceperunt, postea à re ipsa sortitos appellationem, partim quod milites selectissimi, partim quod ad hostes cædendos, ac Regem defendendum, fuerint exercitatissimi & propensissimi. Fovent hanc eandem opinionem Doctores Christianorum plurimi, & è Judæis R. David Kimchi nempè quod Cretbi & Pletbi certarum gentium & familiarum nomina propria sint, quando ad 2. Sam. 15: 18. scribit: *Et omnes Cretbi & Pletbi &c.* Targum Jonathan habet: *Et omnes sagittarii & omnes fundibularii.* At ego interpretor quod fuerint familie cognite in Israel. Quod etiam confirmat רלבנָן dicens, *& omnes Cretbi &c.* Hi sunt duæ familiæ.

Huic sententiæ pariter suffragium addit doctum inter Christianorum doctores, Eman. Sa. cum ad eundem scrip-

locum, quando Plethi Philistæos esse statuit, inquit: fortasse sic dicti sunt scil. Cretbi & Plethi quod essent Cerethæi & Philistæi, ut nunc solent Svizzeri seu Helvetii; tum Franzius in Lex. sancto, qui Cerethæi & Pelethæi, scribit, erant sagittarii & fundatores, tanquam Pratoriani regum milites, quos ex Philistæis accersitos fuisse arbitramur ex 1.Sam. 30.v.14. Soph. 2.5. Ezech. 25.16. aut in presidiis collocatos per loca limitanea, praesertim ubi Iudea Palæstinam spectabat. Fortasse cum nostris Helvetiis comparari possunt qui ingenua servitute, ut sic dicam, plurimis per Europam Dynastis se se obstringunt, & ob fidelitatem & candorem præ reliquis cunctis nationibus in pretio habentur, idem statuunt celeber. Castellus, Bochartus & alii plurimi.

SECTIO III.

§. I.

Singulis sic æqua rationis lance ponderatis quæ ad illustrationem & confirmationem fecere nostri asserti de rō Cretbi & Plethi officio, patria & origine, placet heic ex occasione sub unum oculi ictum tangere quoddam dubiolum, quod commodissimè lemet in nostro insinuat discursu; *Utrum Davidi fuerit proficuum etbnicis uti corporis custodibus?* videtur enim hoc cum conditione imperiorum neutiquam convenire, committere custodiæ peregrinæ & alieni regni militibus, ipsam Majestatem imperii, seu sacra ista membra, quorum nutu præcipue stat & viget imperiorum salus, quæ summa Davidis quoq; & Salomonis fuisset imprudentia, quam in tantis regibus admittere nescio an insania an imperitia siet. Verum ad oblatam respondeo quæstionem, quod quemadmodum à puero, Davidi se infuderat per omnia Divina mens, grandium operum actrix, quâ illustratus, felici serie in suis progrediebatur actionibus; ita pariter in negotio hocce publico, ad eligendum sibi

sibi satellitium conveniens, cum in illo regalis eminentiae constitutus esset fastigio, singularis ipsi divini numinis a fulsis aura, quia, postquam arma sua in omnes circumulerat plagas, easq; suis illustraverat victoriis, pervigili armorum studio, peritiâque consummatâ, gentes vicinas cum quibus colluctatus fuerat populus Dei, aut allexit aut domuit, quibus dominis & subjugatis, eas ad sua voluit adhibere officia, unde, quorum fides satis erat perspecta, huic honorifico admovit ministerio, ut munus obirent satellitii. Accedit & hoc, quod nonnulli, inter quos Junius putant nostros Crethæos milites fuisse Israeliticos, degentes in Philistæa, ex quibus deinde satellites Davidis sunt electi; Nam Philistæi nominantur *Cretbi* 1. Sam. 30: 14. & Pelethæos milites Israeliticos degentes Japhleti, in tribu Joseph. Jos. 16. 3. Quod si ita se res habeat, tum non amplius erant peregrini & ethnici, sed notissimi & probatae fidei viri, adeoq; facile ad custodiam corporis Davidis Regis admitti potuerunt. Doct. Warenus sequenti modo hac de re differit: Davidis Guardia seu custodia corporis Regij fuit ex Cerethæis, id est, juxta paraphrastam antiquum. Philisteis: Non omnis igitur φυλακή quæ fit διὰ Σέρανος εστὶ τηρεων; & Davidis exemplo, licebit Regi vel Principi ex peregrinis custodiam corporis armatam legere, observatis observandis.

§. II.

Ut eo revertamur, unde fuimus digressi, postquam examinavimus quantum ingenio adsequi licuit, in præcedenti §. Oblatum dubiolum; consequens est ut ulterius tendamus, ad ductum superius exhibitæ descriptionis, inquisituri, quibus armis fuerint instructi *Cretbi* & *Pletbi*, dicimus autem illos proculdubio arcu fundaq; armatos

tos, hujusq; artis peritissimos fuisse, quod colligi potest ex 1. Sam. c. 31. 3. Ubi de Philistæis agitur prælium committentibus cum Saule: Textus ita habet; *Et aggravatum est prælium in Saul, & invenerunt eam jaculatores viri cum arcu, & vulneratus est valde à jaculatoribus &c.* & Paraphrastæ etiam Chaldæo, Cerethæi appellantur נָוְעַר sagittarii quod pariter inveniunt Cl. Bochartus, quam ob causam David mandatum dedit ut docerentur filii Juda tractare arcum 2. Sam. 1: 18. nè deinceps ingruente aliquo bello, in periculum aliquid inciderent. Assumisse quoque ex Philistæis, pace composita viros, manu promptos in satellites Davide, ut scientiæ suæ alios redderent participes, veritati non videtur adversum. Pineda quidem de rebus Salom. dicit hos satellites regios instructos fuisse gladiolis, & necessario mole extitisse gigantæa, quod probat ex Cant. Canticorum cap. 3. v.7. & 8. Ubi hæc habentur verba, & lectus ipsius qui ipsi Salomon (est) sexaginta potentes (sunt) circa eum (scil.) lectum, ex potentibus Iraelitis: omnes illi tenentes gladium, docti ad bellum, unius cuiusq; gladius supra femur suum, propter timores nocturnos. Concludit tandem nominatus author L.C. Ergo credibile est, quos ad sui custodiam vigiles & excubatores adhibuit Salomon, fuisse gigantæa mole, viribus & membrorum magnitudine ab humero & sursum cœteris ante stantes. Fundamentum hujus assertionis petit à voce נָבָרֵם quod gigantem significare putat, quam significacionem, in scriptura, hæc vox interdum admittit. Hic loci tn. significatio illa non est accipienda, cum omnes versiones, alium potius quam hunc prodant sensum. alias in rebus ejusmodi incertis & dubiosis præstat ἐπέχειν quam σειραν.

§. III.

Quod ad numerum eorum attinet, afferimus fuisse illos numero indeterminate, aut nobis saltem incognito. Probabiliter quidem concludunt nonnulli exstitisse eos 60, ex loco superius allegato Cantic. Canticorum, vel si plures fuerint, per vices sexagenos ad Salomonis custodiam excubarunt ut loquitur Menochius. Putant quidam illos fuisse quingentos & quidem ex illo fundamento, quia numerus clypeorum tantus fuit, 1. Reg. 10:16. Siquidem expressè habetur 2. Paral. 12: v. 9: 10. 11. Custodes regios illis vios fuisse. Verba seqq. leguntur in textu. *Et ascendit Si-sak Rex Ægypti contra Jerusalem & abstulit clypeos aureos, quos fecerat Salomo; & fecit Rex Rebabeam pro eis clypeos æneos: & commisit (ea) ad manum principum celerum, idest satellitum, custodientium ostium domus regis: Et factum est à tempore ingredi Regem (in) domo Domini, veniebant illi celeres & tollebant eos, & referebant eos ad conclave celerum, seu ut recte Lutherus: In diez Rabanten Kammer.* Quæ adducta loca determinare videntur numerum aliqualem; quod nemini tamen à nobis obtruditur.

§. IV.

Denique de sodalitio *Tar Crethi & Pletbi* aliquid observamus ex 2. Sam. 15. 18. ubi perhibetur de Gitthæis, Davidi, in ejus exilio, semet assitantibus, qui deinde forte fuere socii *Crethi & Pletbi*, erant hi vel Proselyti ut vult Pet. Matyr & Cl. Polus, qui ad Davidem venerant postremis temporibus, allecti ejus pietate & felicitate, vel pars Philistinorum testante Grotio ad l. c. vel Judæi qui ad Davidem fugerunt cum exul erat, & fuerunt numero sexcenti, cum aliquis ex hac legione desiderabatur, alium David

D

in

in ejus locum statim substituebat quemadmodum de his fatur Cl. Polus ex Menochio.

Josephus lib. 8. Antiq. Jud. cap. 2. Satellitio nostro pedestri addit quoque equestre, quando *His* inquit (scil. equis pulcherrimis & ad cursum exercitatissimis) decus addebant equites, flos juventutis, procera statura, promissque capillitio conspicui, & tunicis ex sarrana purpura induti: ad hæc ramentis auri capillum quotidie spargebant, ut ad solarium radiorum contactum fulgor à capitibus eorum flechteretur. Hi armati & pharetris succincti regium currum stipabant, quo sublimis inventus & amictus veste candidâ manè solebat ex urbe egredi. Splendidè prorsus & pomposè hæc ex ponit & delineat Josephus, sed num pari veritate, dubitare placet.

§. V.

Coronidis loco, pauca in medium proferemus de lectio-
ne vera τῶν Φλήτων & כרתוי. Malunt nonnulli legere *Crethi* & *Plethi*, absque sono τῶν scheva, ita ut schva sit quasi o-
tiosum, in principio harum vocum, & auribus non percipiatur, quemadmodum in voce פְּרִי, quam in suis præcep-
tis docent Doctiss. Wasm. & Opitius latino tono per pri-
enunciandum quasi nihil vocalē adesset. Hanc legendi
rationem, etiam circa adhibitorum saepius vocabulorum
pronunciationem, secutus est Cl. Opitius. Verum depre-
hendi famigeratissimos viros, in translationibus suis & ex-
positionibus frequentatarum vocum, diversam amplexos
elocutionem, dum pro *Crethi* & *Plethi* semper verterint &
legerint *Cerethi* & *Pelethi*, quos inter est Doctor Warenius nec
non Cl. Polus, Eman. Sa. multique alii. Nec desunt rati-
ones, quæ firmare videntur talem lectionem. Consonan-
tes quippe & vocales ideo adsunt, ut vocem constituant,
cujus

cuius constitutæ aut mutila aut dubia est nisi quæ adsunt
 elementa efferantur: ipsa etiam natura literarum & vo-
 calium hoc videtur efflagitare, ut sonent appositè, cum
 officium earum sit, reddere vocale, quod alias est mutum,
 quod nisi fiat frustra adhibentur, par enim ratio seu con-
 ditio esse videtur literæ stantis otiosæ vel planè neglectæ.
 Adhæc quæri posset, cur ejus proprium & verum sit munus
 literas connectere ideoque mobile vocatur, ut ab initio mo-
 veatur hoc est legatur quemadmonum innuit Baldovius.
 Dicit quidem Wasnuthus nullum scheva propriè esse mo-
 bile, cum nullum verè legatur? sed tum sciscitaretur ali-
 quis qvomodo שׁ sit efferendum, tum omnes aliæ vo-
 ces, in qvibus una litera in initio geminatur; certè si scheva
 in talibus non legeretur ab initio, contra naturam lingvæ
 sanctæ, in qua non aliæ, qvam qviescentes, interqviescunt,
 multæ literæ reticerentur. Dantur & nonnullæ voces aliæ
 certissime evincentes sonū וּ scheva in principio omnino
 aliqua ratione percipiendum esse: sic nomen Dei gloriosū
 רַבִּיעַ &c. quæ singula vocabula, sine וּ scheva
 ministerio enunciari nequeunt, hinc scheva minister vocalium
 dictum est. Jam verò, quæ est ratio legendi schva
 in his vocibus, ea etiam in omnibus aliis pugnabit. Verum
 quidem est id esse schva auribus, quod fulgetrum oculis,
 inde vero non omnis ejus pronunciatio neganda, cum poti-
 us hinc illud consectorium educi possit, ceu fulgetrum
 non omnem oculorum aspectum eludit, ita nec schva au-
 rium sensum plane effugit. Ex adverso autem ut transit
 aspectum pernicissime fulgetrum, ita tamen ut eum affi-
 ciat clarissimè; sic auditū transvolat celerrimo sono schva,
 quem simul ferit iectu notabili. Ita est. Atque pensi-
 tatis altius rationibus hactenus prolatis non facile impro-

בָּהֵד הַאֲרֹנוֹת בְּרֹהִי
banda eorum videtur sententia qui legunt nostrum & scheva ab initio, ita ut pro *Cretbi* & *Pletbi* legatur *Ceretbi* & *Pelctbi*, siqvidem non levibus, nec paucis moventur argumentis, quibus hic sunt subnixi. Est tamen in his amicabilis compositio inquisitu non difficultis. Heic verò gradum sistimus & nostrum claudimus discursum hoc edentes epiphonema, quod si in iis quæ diximus veritatem assecuti simus, Deo qui ipsa veritas est humilias agimus gratias & tribuimus gloriam. si verò à tramite veritatis quod inter homines perquam est primum, dilcessimus alicubi, fortè quæ hominibus debetur exspectamus, à Candido Lectore & expetimus, hoc est humanum officium & benignum affectum.

*DEUS altissimus aspicit & tegit, vicinus vero nihil vidit,
& tamen nihil nisi nubes crepat.*

COROLLARIA PHILOG:

- I. *Qvi Iridem demum post Diluvium actu extitisse affirmant, non usque adeo ineptis nituntur argumentis ab ipsius textus originalis inspectione accuratori petitis.*
- II. *Quod per apud Jobum intelligatur primario & assissimū illud animal terrestre Elephas & non Diabolus, vel uti Rabbini fingunt grandis ille bos sylvestris, intra hexamēmeron creationis conditus, qui olim beatis Judaeis in epulas cessurus esset, ut refert Buxt. in Synag. Iud. facile patere ex ipsius textus curva Θέα anchor est Pfeifferus.*
- III. *לְיוִתְן rectius exponitur per Crocodilum, quam per balenam, ut innuit Pfeifferus.*
- IV. *Vocabulum חַשְׁמָנוֹם occurrens in Ps. 68. bene & in sensu genuino redditur per magnates, magna satellitum catervā stipatos.*

SOLI DEO GLORIA.